Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vastaus

14.09.2020 SMDno-2020-27

Eduskunnan hallintovaliokunta, etäkuuleminen 23.9.2020; Kirjallinen asiantuntijalausunto

K1/2020 vp Hallituksen vuosikertomus 2019

Poliisijohtaja Stefan Gerkman
Kehittämisjohtaja Harri Martikainen
Yli-insinööri Jaana Rajakko
Hallitusneuvos Johanna Hakala

HE 90/2005 vp – EV 94/2006 vp (Selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittäminen)

Eduskunta edellytti 5.9.2006 hallituksen selvittävän mahdollisuudet edistää selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin kanssa.

Päihteisiin ja päihdetyöhön liittyvät kysymykset, kuten lainsäädäntö ja ohjaus, kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan. Sisäministeriö on yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa tehnyt työtä asioiden kehittämiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittäminen on käynnissä. Hallitusohjelmaan perustuen kuntien järjestämisvastuulla nyt olevat sosiaali- ja terveyspalvelut on tarkoitus siirtää perustettavien itsehallinnollisten maakuntien tehtäväksi. Alueellisessa valmistelussa suunnitellaan parhaillaan sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistä ja organisoimista. Sisäministeriö pitää erittäin tärkeänä, että ne päihtyneet henkilöt, jotka eivät ole poliisipalvelujen tarpeessa, ohjataan selviämispalvelujen piiriin.

HE 224/2010 vp – EV 371/2010 vp (Poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelma sekä poliisimiehen hätävarjelua koskevat säännökset)

1. Eduskunta edellytti hallituksen laativan ajantasaisen poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelman, johon myös sitoudutaan.

Vuonna 2019 sisäministeriössä jatkettiin hallinnonalan virastoja (ml. poliisitoimi) koskevaa hallinnonalan sisäistä pitkän aikavälin kestävyystarkastelua. Poliisitoimen osalta työtä toiminnan ja talouden suunnittelun kehittämiseksi jatkettiin myös selvittämällä keväällä 2019 poliisitoimen resursseja. Tässä yhteydessä tarkasteltiin poliisin voimavaroja ja tavoiteltavaa suorituskykyä resurssien kohdentamisen ja toiminnan vahvistamisen lähtökohdista. Johtopäätöksiä hyödynnettiin myös hallitusneuvotteluihin valmistautumisessa. Valmistelussa huomioitiin hallintovaliokunnan mietintö (HaVM 5/2017 vp), jonka mukaan poliisimiesten määrä tulee nykyisessä turvallisuusympäristössä vähitellen palauttaa entiselleen niin, että taloudellisen tilanteen parantuessa taso on 7 850 henkilötyövuotta ensi vuosikymmenen puolessa välissä.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteena on kasvattaa poliisimiesten määrään 7500 henkilötyövuoteen hallituskauden aikana. Määrärahat poliisimiesten määrän nostamiseksi hallitusohjelman mukaiselle 7 500 HTV:n tavoitetasolle vuoden 2023 loppuun mennessä sisältyvät tarkistettuun kehyspäätökseen 2021-2023 (7.10.2019).

Tulosohjauksessa on edellytetty, että Poliisihallitus laatii hallituskaudelle suunnitelman hallitusohjelman mukaisista poliisimiesten määrää koskevista resurssilisäyksistä ja sen kohdentamisesta poliisin monimuotoisiin tehtäviin. Poliisihallitus kohdentaa lisäresursoinnin poliisiyksiköille muun muassa hallitusohjelman tavoitteet, syntyneet resurssivajeet ja muut velvoitteet huomioiden. Poliisin lisäresursointia kohdennetaan poliisin eri toimintoihin, kuten valvontaan (ml. liikenne) ja hälytystoimintaan, esitutkintaan sekä ennalta estävään toimintaan.

Poliisitoimen rahoitusta on nostettu 2016 vuoden 729 milj. eurosta 2020 vuoden 763 milj. euroon ja taso nousee 2024 vuonna 774 milj. euroon. Poliisitoimen kokonaishenkilötyövuosien määrä on kasvanut vuosien 2016-2019 välillä 182 henkilötyövuodella. Vuonna 2019 henkilötyövuosia oli yhteensä 9 990 ja poliisimiesten osuus oli 7280. Merkittävimmät lisäykset ovat keskittyneet poliisien määrän kasvattamiseen kohti 7 500 poliisin tavoitetta ja poliisin operatiiviseen suorituskykyyn. Myös terveisiin ja turvallisiin sekä toiminnallisesti tehokkaisiin toimitiloihin on saatu lisärahoitusta.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on vuoden 2020 toisessa lisätalousarviossa linjannut, että Covid19-vaikutukset kompensoidaan viranomaisille täysimääräisesti. Poliisitoimen tulonmenetyksiin ja kustannusten nousuun liittyviä menoja esitetään syksyn lisätalousarvioon. Poliisille on vuoden aiemmissa lisätalousarvioissa lisätty 5,853 me kustannusten kompensoimiseksi.

Poliisitoimessa on kuitenkin edelleen merkittäviä menopaineita ICT:n kehittämisen, toimitilojen kunnon sekä operatiivisen kaluston ylläpidon johdosta. Poliisin tavoitteena on ylläpitää toiminnan taso keskeisimmillä osa-alueilla, parantaa ja päivittää toimitilojen ja kaluston kuntoa, kehittää toimintaa tukevia ICT-ratkaisuja sekä vähentää kalustoon ja ICT-teknologiaan liittyvää investointivelkaa. Tavoitteena on myös pitää henkilöstön toimintakyky hyvällä tasolla.

Nykyrahoituksella poliisin rahoituksen tilanne on vielä vuonna 2021 hyvä ja henkilötyövuosien määrä pystytään pitämään nykyisellä tasolla, mutta taso laskee kehyskauden loppuun mennessä. Poliisimiesten määrä pysyy alustavasti arvioiden 2021 vuonna 7380 tasolla, mutta vaarana on, että kehyskauden lopulla pakollisten menojen nousulla on vaikutusta poliisin määrään. Suurin nousu tapahtuu toimitilamenoissa, joissa kustannustason nousu on 15 M€ vuoden 2020 tasosta. Kehyskauden alussa kalustoinvestointeihin on riittävä rahoitus (20 M€ lisäpanostus vuosille 2020-2021), mutta sen jälkeen taso laskee alle 10 milj. euroon vuodessa. Myös ICT-menojen taso nousee järjestelmähankkeiden ja ylläpitomenojen nousun takia. Muilta osin menojen taso säilyy suunnilleen ennallaan.

Sisäministeriössä valmistellaan parhaillaan parlamentaarisessa ohjauksessa hallitusohjelman mukaista sisäisen turvallisuuden selontekoa. Sen yhteydessä on tehty myös valmisteltu vuonna 2018 tehdyn alustavan resurssikartoituksen päivitys, jossa on arvioitu SM:n hallinnonalan viranomaisten resurssien riittävyyttä. Tarkastelussa on huomioitu kehyskauden lisäksi pidemmän aikavälin tavoitetila vuodelle 2030, jonka antaa lisää pohjaa pitkän aikavälin suunnittelulle.

2. Eduskunta edellytti hallituksen tarkkaan seuraavan poliisimiehen hätävarjelua koskevien säännösten toimivuutta ja ryhtyvän tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.

Nykyinen poliisilaki (872/2011) tuli voimaan 1.1.2014. Valtioneuvosto on ryhtynyt lain voimaantulosta lähtien seuraamaan poliisimiehen hätävarjelua koskevien säännösten toimivuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi. Poliisilaki on

ollut voimassa seitsemän vuotta, ja poliisimiehen hätävarjelua koskevaa oikeuskäytäntöä ei ole ehtinyt syntyä siinä määrin, että sen perusteella voitaisiin arvioida säännösten toimivuutta. Asiaa on tarkoituksenmukaista seurata edelleen, koska voidaan pitää mahdollisena, että asiasta syntyy oikeuskäytäntöä kohtuullisen ajan kuluessa.

HE 65/2014 vp – EV 248/2014 vp (Todistajansuojeluohjelmaa koskeva lainsäädäntö)

Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän pikaisesti lainvalmistelutoimenpiteisiin todistajansuojeluohjelmaa koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi siten, että suojeltavan asunnon ja sen lähiympäristön

valvonnassa teknisen laitteen, menetelmän tai ohjelmiston avulla saatavaa tietoa voidaan käyttää mahdollisimman laajasti myös muihin kuin suojeltavaan kohdistuvien rikosten estämisessä, esitutkinnassa ja koko rikosprosessissa. Poliisin henkilötietolainsäädännön uudistusta valmistelleessa hankkeessa arvioitiin mahdollisuuksia laajentaa todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin talletettujen tietojen käyttöä myös muihin kuin suojeltavaan kohdistuvien rikosten estämisessä, esitutkinnassa ja koko rikosprosessissa. Hankkeessa valmisteltu hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 242/2018 vp) annettiin eduskunnan käsiteltäväksi 22.11.2018. Esityksessä ei ehdotettu muutoksia todistajansuojeluohjelmia koskevan rekisterin tietojen käyttöön. Tietojen laajempaa hyödyntämistä rikostorjunnassa ei katsottu mahdolliseksi esittää, koska perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut suojeltavan asunnon ja sen välittömän lähiympäristön valvonnassa saatujen tallenteiden käyttötarkoitussidonnaisuutta ja sitä, että tietoja saa hyödyntää vain todistajansuojeluohjelman toteuttamiseksi ja suojeltavaan kohdistuvan rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi (PeVL 33/2014 vp).

Asia ei enää anna aihetta toimenpiteisiin kyseisen perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta.

HE 333/2014 vp – EV 268/2014 vp (Viranomaisyhteistyö uhkan arvioinnissa ja uhkaavan teon estämisessä)

Eduskunta edellyttää hallituksen antavan hallintovaliokunnalle vuoden 2017 loppuun mennessä perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitetun kirjallisen selvityksen siitä,

1. kuinka viranomaiset ja muut toimijat ovat uuden lainsäädännön nojalla ilmoittaneet oma-aloitteisesti poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia tai uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot salassapitovelvollisuuden estämättä

2. kuinka luovutettuja tietoja on hyödynnetty ja niiden avulla toiminnan vaikuttavuutta on parannettu sekä

3. millä tavoin erimuotoinen viranomaisyhteistyö ja sen vaikuttavuus on kehittynyt uudistuksen myötä

Hallituksen esityksessä 333/2014 vp ehdotettiin säädettäväksi viranomaisille oikeus ilmoittaa oma-aloitteisesti poliisille henkeen ja terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot salassapitovelvollisuuden estämättä. Ilmoittamisoikeus on silloin, kun sosiaali- ja terveydenhuollossa, oppilaitoksessa tai nuorisotoimessa toimiva taikka hätäkeskustoiminnan tehtäviä hoitava on hänelle kuuluvia tehtäviä hoitaessaan saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi (HaVM 41/2014 vp).

Sisäministeriö lausuu asiassa seuraavaa:

Hallituksen esityksen 333/2014 vp esittelyvastuu on ollut sosiaali- ja terveysministeriöllä, jonka kanssa on tiivistetty yhteistyötä selvityksen tekemiseksi eduskunnan edellyttämällä tavalla (EV 268/2014) kevään koronapandemian rajoitteet kuitenkin huomioiden.

Sisäministeriö on keväällä 2016 todennut (mm. K 10/2016 käsittelyn yhteydessä ”Viranomaisyhteistyö uhkan arvioinnissa ja uhkaavan teon estämisessä”), että keskeiset toimijat eivät tunnista oma-aloitteista ilmoitusoikeutta poliisille. Lisäksi keväällä 2017 sisäministeriön tietoon saatettiin erityisesti terveydenhuollon toimialan ja poliisin välisiä tiedonvaihto-ongelmia. Terveydenhuoltoviranomaiset eivät tunteneet riittävästi potilaslain mukaista ns. oma-aloitteista ilmoitusoikeutta uhkaavan teon arvioimiseksi tai estämiseksi. Säännösten tulkinnanvaraisuus ja epävarmuus lain soveltamisessa olivatkin lisänneet osaltaan riskiä siitä, että tiedot jätetään varmuuden vuoksi antamatta.

Myös tämän takia sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön sekä keskeisten toimijoiden yhteistyönä laadittiin terveydenhuollolle tarkoitettu ohje vuonna 2019. Sen tavoitteena on lisätä keskeisten terveydenhuollon toimijoiden tuntemusta poliisin ja terveydenhuollon tiedonvaihtoon koskevista säännöksistä käytännön soveltamistilanteissa ja myös lisätä terveydenhuoltoviranomaisten tuntemusta heidän oikeudestaan ilmoittaa poliisille uhkaavasta teosta ja saattaa se poliisin arvioitavaksi, jotta mahdollinen teko voidaan estää. Ohje julkaistiin helmikuussa 2020 ja se on otettu pääosin hyvin vastaan sisäministeriön tietojen mukaan, vaikkakin alueellisia eroja on edelleen. Hieman myöhemmin sisäministeriön tietoon on kuitenkin kantautunut, että yksi suuri sairaanhoitopiiri on laatinut oman ohjeensa. Siinä erikseen todetaan, että sosiaali- ja terveysministeriön tulkintaa tukevaa ohjetta ei tulisi soveltaa. Sisäministeriö on saattanut saamansa tiedon sosiaali- ja terveysministeriön tietoon. Alueen poliisiyksikkö kohtaa toistuvasti ongelmallisia, yleisemmin tiedonvaihtoon liittyviä tilanteita tämän sairaanhoitopiirin uudesta ohjeesta johtuen.

Sisäministeriö on käynnistänyt valmistelut selvityksen tekemiseksi eduskunnan edellyttämällä tavalla (EV 268/2014) ja hallintovaliokunnan (HaVL 46/2018 vp) mietinnössään esittämän mukaisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Sisäministeriö on pyytänyt 5.2.2020 (SMDno-2020-166) Poliisihallitusta keräämään selvitykseen tarvittavat tiedot 31.8.2020 mennessä, jotta poliisin toimialan osalta on valmius tehdä selvitys määräaikaan mennessä 31.12.2020. Poliisihallitus on toimittanut pyydetyt tiedot, ja niiden analysointi on meneillään. Yleisenä näkymänä on, että viranomaisyhteistyön edellytysten voidaan arvioida parantuneen oma-aloitteisen ilmoitusoikeuden myötä. On kuitenkin huomattava, että kevään 2020 koronapandemian rajoitustoimien takia viranomaisten yhteistyö ja tiedonvaihto ei ole ollut tavanomaista, esimerkiksi koulujen sulkemisten takia.

Selvityksen tekemiseksi tarvittavien tietojen keruu on kaikkien keskeisten ministeriöiden ja näiden hallinnonalojen vastuulla, sillä vain siten voidaan saada kattava käsitys hallintovaliokunnan edellyttämällä tavalla. Poliisin oman tilastoinnin lisäksi eri toimialojen tiedot täydentävät ja rikastavat poliisin tilastoja. Poliisi (tietojen vastaanottajana) ei pysty arvioimaan, kuinka paljon tietoja jää muilta viranomaisilta luovuttamatta poliisille uhkien arviointia varten. Myös yksilön tietosuojankin näkökulmasta olisi tärkeää saada valtakunnallinen näkymä selvitykseen liittyvien tietojen luovutuksista ja niiden perusteista.

HE 348/2014 vp – EV 334/2014 vp (Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain kokonaisuudistus)

Sisäministeriö asetti 30.3.2015 työryhmän (SM014:00/2015), jonka tehtävänä on laatia esiselvitys poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) ja muiden siihen liittyvien lakien (muun muassa päihtyneiden käsittelystä annettu laki (461/1973)) uudistamistarpeista. Tavoitteena on kokonaisuudistus, jossa poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelua koskeva lainsäädäntö selkeytetään ja ajantasaistetaan. Työryhmän työskentelyssä huomioitaviin muihin keskeisiin hankkeisiin lukeutuu tutkintavankien säilyttämistä ja vanginkuljetusta koskeva hanke (OM017:00/2020), jonka johdosta työryhmän työskentelyn jatkamista on pidetty tarpeellisena.

Työryhmän toimikautta on jatkettu 31.12.2020 asti. Uudistusta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2021.

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta VNS 5/2016 vp - EK 8/2017 vp

Sisäministeriön johdolla on käynnissä kokonaisvaltaisen ja hallintorajat ylittävän sisäisen turvallisuuden selonteon laatiminen. Tämä on järjestyksessään toinen valtioneuvoston eduskunnalle antama selonteko sisäisestä turvallisuudesta.

Valmisteltava selonteko perustuu laajaan turvallisuuskäsitykseen. Tällä tarkoitetaan sitä, että sisäinen turvallisuus on moniulotteinen asia, joka kuvaa koko yhteiskunnan tilaa ja yhteiskunnan toiminnan tulosta - ei esimerkiksi pelkästään viranomaistoimintaa ja sen vaikutuksia. Sisäistä turvallisuutta tuottavat useat toimijat ja viime kädessä me kaikki, omilla varsin arkisilla valinnoillamme. Eduskunta on kannanotossaan valtioneuvoston edelliseen selontekoon sisäisestä turvallisuudesta (2016) todennut, että hallitus antaa eduskunnalle uuden kokonaisvaltaisen sisäisen turvallisuuden selonteon

a) sisäisen turvallisuuden tilannekuvasta,
b) uhkista ja tilasta,
c) kansalaisten turvallisuuden tunteesta,
d) sisäisen turvallisuuden viranomaisten suorituskyvystä ja toiminnan tuloksellisuudesta,
e) toimintojen kehittämistarpeista ja haasteista,
f) sekä eri tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämistä kehittämistoimenpiteistä,
g) ja tehtäväperusteisesti pidemmän tähtäimen taloudellisista ja muista resurssitarpeista.

Nyt valmisteltavan selonteon tarkoituksena on mahdollisimman kattavasti kuvata Suomen sisäisen turvallisuuden tilaa ja tämän perusteella määrittää sisäisen turvallisuuden kehittämisen suunta alkaneelle vuosikymmenelle. Tällä selonteolla vastataan myös eduskunnan kannanotossaan esittämiin huomioihin ja edellytyksiin sisäisen turvallisuuden kehittämisestä. Sen lisäksi, että tällä selonteolla vastataan eduskunnan varsinaiseen toimeksiantoon sekä hallitusohjelmaan, toimii se myös eduskunnan edellyttämänä selvityksenä edellisestä selonteosta annetun eduskunnan päätöksen perusteella tehdyistä toimenpiteistä.
Eduskunnan päätös vuodelta 2017 oli varsin laaja ja yksityiskohtainen. Useimmat huomiot koskivat yksittäisiä toimialoja, pääosin poliisia. Näihin vastaaminen on sisällytetty tämän uuden selonteon sisäisen turvallisuuden palveluja koskevan luvun valmisteluun.

Selontekoon tullaan sisällyttämään kuitenkin myös erillinen luku, jossa käsitellään eduskunnan poikkileikkaavat huomiot, jotka eivät kohdistu yhteen toimialaan. Näitä ovat: sisäisen turvallisuuden viranomaisten kestävä rahoitus, haja-asutusalueiden

turvallisuuspalvelut, toiminta vihapuheen, -rikosten ja ääriliikkeiden torjumiseksi, viranomaisyhteistyö sekä kyber-, hybridi- ja informaatiouhkat.

Selonteko on tulevaisuus- ja ihmislähtöinen. Tulevaisuuslähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että turvallisuuden kehittymistä ja kehittämistä tarkastellaan suhteessa siihen, miten odotamme suomalaisen yhteiskunnan kehittyvän osana Eurooppaa ja globaalia yhteisöä. Tarkastelun aikajänne ulottuu vuoteen 2030 asti. Tällä tavoitellaan toisaalta sitä, että sisäisen turvallisuuden kehittämisen politiikkalinjaukset ovat selkeästi pitkäjänteisiä ja toisaalta sitä, että arviot, joiden perusteella linjaukset tehdään, perustuvat riittävän todennäköisiin tulevaisuuden kehityskulkuihin. Ihmislähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että tämän selonteon kaikki osiot pohjautuvat siihen, mitä niissä kuvatut erilaiset uhkat, riskit, palvelut, tulevaisuudennäkymät ja kehittämistoimenpiteet tarkoittavat suomalaisten ja Suomessa asuvien erilaisten ihmisten turvallisuudelle ja turvallisuuden tunteelle.

Selonteon valmistelun yhteydessä on järjestetty kaikki eduskuntapuolueet kattava parlamentaarinen seuranta hallitusohjelman ja eduskunnan edellyttämällä tavalla.

Selontekoa on valmisteltu laajassa yhteistyössä sekä osallistavasti niin hallinnon/hallintojen sisäisesti kuin laajemmin yhteiskunnan eri toimijat huomioiden.

Selonteko annetaan eduskunnalle kevätistuntokauden 2021 alkupuolella (helmikuu).

Nuohousta koskevan lainsäädännön muuttaminen

HE 64/2018 vp - EV 110/2018 vp

Pelastuslain nuohouspalveluja koskeva lainsäädäntö muuttui vuoden 2019 alussa. Nuohousuudistuksessa muutettiin nuohouspalvelujen järjestämisen sääntelyä. Käytännössä muutos tarkoitti piirinuohousjärjestelmän ja siihen liittyvän hintasääntelyn loppumista koko maassa viimeistään siirtymäajan jälkeen. Siirtymäaika päättyi 30.6.2019. Siirtymäaikana piirinuohousjärjestelmä oli käytössä vielä noin kolmasosassa kuntia.

Vastuu tulisijojen ja savuhormien säännöllisestä nuohouksesta säilyi aikaisemman kaltaisena rakennuksen omistajalla ja haltijalla. Myös nuohouksen määrävälit säilyivät entisinä (vakituiseen asumiseen käytetyt rakennukset kerran vuodessa, vapaa-ajan asumiseen käytetyt rakennukset vähintään kolmen vuoden välein, muut rakennukset tarpeen mukaan). Nuohouksesta on edelleen yksityiskohtaista sääntelyä nuohouksen määrävälien lisäksi mm. nuohoustyön sisällöstä ja nuohoustodistuksen antamisesta. Tämä on perusteltua paloturvallisuussyistä ja erityisesti kuluttajansuojan näkökulmasta.

Nuohoustyötä saa entiseen tapaan tehdä vain nuohoojan ammattitutkinnon suorittanut henkilö.

Nuohousuudistuksen seurantaryhmä

Sisäministeriön pelastusosasto on asettanut nuohousuudistuksen seurantaryhmän, jonka toimikausi on 21.1.2019–31.12.2020 (SM030:00/2018). Seurantaryhmän tehtävänä on edistää nuohousuudistuksen toimeenpanoa sekä seurata ja arvioida säädösmuutosten vaikutuksia rakennusten paloturvallisuuteen ja nuohouspalveluihin. Seurantaryhmässä ovat edustettuina nuohousalan ja kiinteistöalan toimijat sekä keskeiset viranomaiset.

Seurantaryhmän toimikauden jatkamisesta ei ole tehty vielä virallista päätöstä. Säädösmuutosten toteutumista ja vaikutusten seurantaa on kuitenkin tarve jatkaa vuoden 2020 jälkeen.

Alustavia seurantahavaintoja

Koska nuohous toteutuu pääosin vuoden tai kolmen vuoden välein, on vielä liian aikaista arvioida säädösmuutosten todellisia vaikutuksia. Seurantaryhmän arvion mukaan nuohousuudistuksen siirtymäaikana ja nyt sen jälkeen ei ole tullut ilmi mitään sellaista, joka kertoisi isoista ongelmista nuohouspalvelujen saatavuudessa tai hinnoittelussa. Nuohouspalvelut näyttäisivät toimivat pääsääntöisesti niin kuin ennenkin. Pelastuslaitoksen tietoon tulleiden nokipalojen ja hormi- ja tulisijavaurioista alkaneiden tulipalojen lukumäärissä suuntaus jatkuu laskevana.

Kiinteistöliitto ja Omakotiliitto toteuttivat syksyllä 2019 jäsenistölleen suunnatun seurantakyselyn. Kyselyllä kartoitettiin asiakaskokemuksia vuonna 2019 toteutuneista nuohouksista. Kyselytulosten mukaan nuohouspalvelujen saatavuus oli pysynyt ennallaan, nuohouksen kustannukset olivat pääosin samalla tasolla kuin aiemmin ja asiakkaat olivat tyytyväisiä saamaansa palveluun. Vastaava kysely toteutetaan myös loppuvuodesta 2020.

Seurantakyselyn tulosten mukaan kuluttajat eivät kuitenkaan ole vielä sisäistäneet nuohouspalvelujen hintasääntelyn päättymistä, sillä vain noin puolet asiakkaista varmistui nuohouspalvelun hinnasta ennen palvelun tilaamista. Moni tuntuu mieltävän nuohouspalvelut edelleen viranomaislähtöisesti toiminnaksi.

Nuohousta koskevat säädösmuutokset kohdistuivat pääosin nuohouspalvelujen järjestämiseen ja sitä kautta nuohousyrityksiin. Piirinuohouksen päättymisen jälkeen asiakkaiden valinnanvapauden tuoma yritysten välinen kilpailu asettaa yritykset uuteen tilanteeseen. Nuohousyrittäjien sopeutuminen uudenlaisiin toimintatapoihin on vielä kesken. Kuluttaja-asiamies on 29.6.2020 antanut ensimmäisen ratkaisunsa nuohouspalveluiden markkinoinnin menettelyistä, mainonnan tunnistettavuudesta ja palvelun hinnan ilmoittamisesta.

Alkuvuodesta 2019 nuohous yhdistettiin remonttien kotimyyntiin, erityisesti huolena oli nuohouksen yhteydessä kaupattavat hormikorjaukset. Aggressiivinen remonttien kotimyynti on laajempi ongelma, joka on ollut Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontakohteena.

Sisäministeriössä on käynnistymässä erillisselvitys nuohousuudistuksen vaikutuksista. Erityisesti on tarkoitus selvittää, miten rakennusten tulisijojen ja savuhormien nuohousvelvoite toteutuu vapaassa kilpailussa ja saavatko kiinteistöt tarvitsemansa nuohouspalvelut. Selvityksen on määrä valmistua kesällä 2021.

Rekisteriselvitys

Lausumassa edellytettiin lisäksi nuohoojan ammattipätevyysrekisterin sekä kiinteistöjen nuohousrekisterin selvittämistä. Selvitys rekisteritarpeista ei ole vielä käynnistynyt.

Rekisteriselvityksen toteuttamiseen ja sisältöön vaikuttavat olennaisesti säädösmuutosten toimeenpanosta ja vaikutuksista kertyvät kokemukset ja seurantahavainnot.

Siviilitiedustelulainsäädännön seuranta

HE 202/2017 vp - EV 291/2018 vp

Eduskunta edellyttää hallituksen

1) seuraavan tarkkaan siviilitiedustelulainsäädännön tehokkuutta ja tuloksellisuutta, toimivuutta, oikeusturvan toteutumista ja muuta soveltamista ja

1.Sisäministeriö seuraa siviilitiedustelulainsäädännön tehokkuutta ja tuloksellisuutta, toimivuutta, oikeusturvan toteutumista sekä muuta soveltamista ensisijaisesti tulosohjauksen ja valvonnan keinoin.

> Sisäministeriö on seurannut siviilitiedustelulainsäädännön tehokkuutta ja tuloksellisuutta, toimivuutta, oikeusturvan toteutumista ja muuta soveltamista tulosohjauksen ja valvonnan keinoin. Sisäministeriö on asettanut siviilitiedustelun painopisteet.
>
> Sisäministeriö on antanut eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunnalle, eduskunnan oikeusasiamiehelle ja tiedusteluvalvontavaltuutetulle maaliskuussa 2020 kertomuksen tiedustelumenetelmien käytöstä ja siviilitiedustelun suojaamisen käytöstä ja niiden käytön valvonnasta vuonna 2019.

2) antavan hallintovaliokunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitetun kirjallisen selvityksen 1 kohdassa tarkoitetusta seurannasta ja sen tuloksista.

2. Sisäministeriö asettaa vuoden 2020 aikana hankkeen, jonka tehtävänä on valmistella siviilitiedustelulainsäädäntöä koskeva perustuslain 47 pykälän 2 momentissa tarkoitettu kirjallinen selvitys. Selvitys annetaan eduskunnan hallintovaliokunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä.

> Sisäministeriö on asettanut 21.2.2020 hankkeen, jonka tehtävänä on valmistella eduskunnan edellyttämä siviilitiedustelulainsäädäntöä koskeva selvitys hallintovaliokunnalle. Selvitys annetaan eduskunnan hallintovaliokunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä.

3) antavan eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä kokonaisvaltaisen seikkaperäisen selonteon tiedustelulainsäädännön toimivuudesta, tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta, kehittämistarpeista, valvonnasta ja oikeusturvan toteutumisesta sekä muista asiakokonaisuuteen liittyvistä relevanteista seikoista.

3. Sisäministeriö asettaa vuoden 2020 aikana hankkeen valmistelemaan selontekoa tiedustelulainsäädännön toimivuudesta, tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta, kehittämistarpeista, valvonnasta ja oikeusturvan toteutumisesta sekä muista asiakokonaisuuteen liittyvistä relevanteista seikoista. Selonteko annetaan eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä.

> Sisäministeriö on 5.6.2020 asettanut tiedustelulainsäädäntöä koskevan valtioneuvoston selonteon valmistelua varten hankesihteeristön toimikaudelle 11.6.2020 - 31.12.2021. Hankesihteeristöön kuuluvat sisäministeriön, puolustusministeriön ja oikeusministeriön edustajat ja sen työtä tukevat pysyvät asiantuntijat Suojelupoliisista, Pääesikunnasta ja Puolustusvoimien tiedustelulaitoksesta. Hankkeessa tulee kuulla selonteon laatimisen kannalta merkityksellisiä tahoja.

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

HE 242/2018 vp - EV 317/2018 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi uuden poliisin henkilötietolainsäädännön toimeenpanoa, kiinnittäen huomiota muun ohella uuden käyttötarkoitusperusteisen sääntelyn toimivuuteen, henkilötietojen suojan toteutumisen, vaikutuksiin poliisin ja muiden viranomaisten toimintaedellytyksiin sekä henkilötietojen käsittelyn valvontaan, ja laatii siitä seikkaperäisen selvityksen hallintovaliokunnalle vuoden 2021 mennessä.

Uusi laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019) tuli voimaan 1.1.2019. Hallitus seuraa ja arvioi uuden lainsäädännön toimeenpanoa ja laatii asiaa koskevan selvityksen eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä. Selvityksen valmistelusta vastaa Poliisihallituksen ja sen alaisen poliisihallinnon osalta sisäministeriön poliisiosasto, joka on syksyllä 2019 asettanut hankkeen selvityksen laatimiseksi. Suojelupoliisin osalta selvityksen valmistelee sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö.

Sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö käynnistää vuoden 2020 aikana eduskunnan hallintovaliokunnalle annettavan seikkaperäisen selvityksen valmistelun uuden henkilötietolainsäädännön toimeenpanosta Suojelupoliisissa. Eduskunnan hallintovaliokunnalle annettava selvitys valmistellaan Suojelupoliisia koskevilta osin virkatyönä ja yhteistyössä muuta poliisia, Poliisihallitus ja sen alainen poliisihallinto, koskevan valmistelun kanssa. Sisäministeriön selvitys annetaan vuoden 2021 loppuun mennessä.